

Esikv. HlO 78/25.5.1988

M

YLI-II 27 Kierikin sorakuoppa

Kivikautisen asuinpaikan
kaivaus 29.5.-30.6.1987
Timo Pärssinen

SISÄLLYSLUETTELO

PERUSTIETOJA	1
JOHDANTO	2
TUTKIMUSHISTORIA	3
TOPOGRAFIASTA	3
KAIVAUSTEKNIikka	4
Näytteet	5
MAALAJI/KULTTUURIKERROS JA RAKENTEET	5
Asuinkuoppa III	6
Asuinkuoppa IV	7
KUopanne VI	8
LÖYDÖT	9
YHTEENVETO	9
DIAPOSITIIVIT	11
LUETTELO NEGATIIVEISTA	12
Liitteet I-III	14-16
Pienennökset kartoista	17-29
Peruskarttaote	30
Valokuvataulut	31-45

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

PERUSTIETOJA

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 29.5. - 30.6.1987

Kunta: Yli-Ii
Kylä: Karjalankylä
Tila: Pahkala, Rno 22:39
Maanomistaja: Tauno Pahkalan perikunta
os. Helli Pahkala
91260 PAHKAKOSKI

Peruskartta 3512 10 PAHKAKOSKI 1:20 000 (Helsinki 1981)

Koordinaatit: paalu 1 000/1 000
x = 7251 93
y = 3451 70
z = 58,23 - 62,87 m mpy.

Vuoden 1987 löydöt: KM 23728:1-781

Diar. 6.10.1987

Diapositiivit: 13132 - 13153

Negatiivit: F 69465 - 69542

Aikaisemmat löydöt: KM 16242: 1 - 36 diar. 3.3.1964

KM 23431: 1 - 918 diar. 5.11.1986

Aiemmat tutkimusraportit:

A. Siiriäinen koekaivaus 1963

A. Kehusmaa tarkastus 1966

A. Sarvas tarkastus 1970

E.-L. Schulz koekaivaus 1986

Kirjallisuutta:

Siiriäinen, Ari. 1967: Yli-Iin Kierikki. Asbestikeraaminen
asuinpaikka Pohjois-Pohjanmaalla.
SM 1967

JOHDANTO

Työvoimaministeriö myönsi 120 000 mk valtion työohjelmasta kesäkuuksi 1987 Yli-Iin Kierikin sorakuopan arkeologisille kaivauksille. Kaivausten toteuttamiseksi solmivat museovirasto ja Yli-Iin kunta laskutyöurakkasopimuksen, jonka mukaisesti museovirasto toimi työn teettäjänä ja vastasi työn suunnittelusta sekä johtoryhmän palkkauksesta. Kunta toimi urakoitsijana, joka palkkasi työvoimaministeriön tehtävään osoittamat kaivajat sekä vastasi työvälineistä ja hankki mm. työmaakopit. Kunta laskutti museovirastoa syntyneistä kustannuksista yhteensä 44 052 mk.

Tarkoituksena vuoden 1987 kaivauksella oli tutkia loppuun edellisenä kesänä puoliksi kaivetut asuinkuopanteet sekä selvittää pyyntikuopaksi epäillyn pienemmän kuopanteen tarkoitusta. Lisäksi jatkettiin Eeva-Liisa Schulzin edellisenä vuonna aloittamaa koekuopitusta. Kaivauksia johti fil.yo. Timo Pärssinen, piirtäjänä toimi HuK Jukka Moisanen sekä kaivausavustajana fil.yo. Marja-Liisa Muilu. Kaivajia oli yhdeksän. Tasokaivauksena kaivettiin 156 m² ja koekuoppia 15 m².

Helsingissä 25.4.1988

Timo Pärssinen

Tutkija

TUTKIMUSHISTORIA

Kierikinsaaren kaivausten yhteydessä 1960-luvun alussa havaittiin Iijoen pohjoisrannalla, aivan saaren itäpään kohdalla olevan hylätyn hiekkakuopan reunoilta merkkejä kivikautisesta asutuksesta. Ari Siiriäisen johtaessa Kierikinsaaren kaivauksia kesällä 1963 tehtiin hänen johdolla sorakuopan etelälaidalla pienehkö koekaivaus. Koeojasta saatujen sekä hiekkakuopan reunoilta kerättyjen löytöjen perusteella kohde varmistui kivikautiseksi asuinpaikaksi. Paikan laajuutta ei kyetty kuitenkaan selvittämään.

Asuinpaikan ovat tarkastaneet Aimo Kehusmaa 1966 ja Anja Sarvas 1970. Sarvas havaitsi paikalla neljä kuopannetta, joiden hän arveli olevan asuin- tai pyyntikuoppia. Vuonna 1986 Eeva-Liisa Schulzin johtamalla koekaivauksilla kaivettiin kahden kuopanteen puoliskot. Kuopanteet varmistuivat kampakeraamisen ajan asumusten pohjiksi, samankaltaisiksi kuin esim. Tervolan Törmävaaralla tai Yli-Iin Kierikinkankaalla olevat. Lisäksi havaittiin kaksi uutta kuopannetta.

TOPOGRAFIASTA

Sorakuoppa sijaitsee Iijoen pohjoisrannalla Yli-Iin kunnan Karjalankylässä, n. 5,7 km linnuntietä Yli-Iin kirkosta itäkaakkoon. Kaivauspaikka sijaitsee matalan ja metsittyneen sorakuopan etelälaidalla, joen ja Yli-Ii - Pudasjärvi -kantatien (n:o 854) välissä, n. 100 metrin päässä kummastakin. Pahkakosken voimalaitos on n. 3.6 km linnuntietä itään kaivauspaikalta. Lähimmälle kampakeraamiselle asuinpaikalle, Kierikinkankaalle, on matkaa noin 400 m (peruskarttaote liitteenä, s. 30).

Asuinkuoppa-alue sijaitsee entisellä joen törmällä, noin 60 m mpy, alueen pohjoisreunan on soranotto kokonaan tuhonnut. Jäljellä olevalla niemekkeellä on viisi n. 6 - 8x4 - 6 m suuruista painannetta puolikaaren muodossa n. 4 - 6 metrin välein sekä muodostelman eteläpuolella yksi halkaisijaltaan noin 3 m, muita syvempi kuoppa (kts. yleiskartta s. 17). Rinne viettää loivasti etelään jokea kohti. Hiekkaperäinen kangasmaasto kasvaa tiheähköä nuorta männikköä ja mustikkaa, puolukkaa sekä muuta varpukasvillisuutta. Rannempana kasvillisuus on rehevämpää ja muuttuu kosteaksi leppää ja haapaa kasvavaksi rantaryteiköksi. Alueen eteläpuoli-

nen rantaniitty on sammaloitunut ja soistunut kokonaan.

Kaivaus ulotettiin kahden edellisen vuoden kaivauksissa puoliksi avattujen kuopanteiden ympärille sekä rinnettä alas pyyntikuopaksi kutsutun kuopan alueelle.

KAIVAUSTEKNIikka

Alue paalutettiin 2 x 2 metrin ruutuihin ja kaivauksen koordinaatisto liitettiin yhtenäisyyden vuoksi vuoden 1986 kaivausten koordinaatistoon. X-akseli kasvoi koilliseen ja y-akseli luoteeseen. Peruslinjana käytettiin siten 1986 linjaa 1000, joka kulkee suunnassa $144 - 344/400^{\circ}$. Kiintopisteenä käytettiin edellisen vuoden kiintopistettä nro 2 eli matalaa kiveä metsässä hiekkakuopan reunaa seuraavan polun eteläpuolella, peruslinjan paalujen 1000/950 ja 1000/960 välillä. Kiintopisteen, josta jatkossa käytetään nimitystä KP, lukema koneelta oli 210 ja absoluuttinen korkeus 62,03 m mpy. Absoluuttinen korkeus KP:lle on siirretty 1986 valtakunnallisesta korkeuskiintopisteestä nro. 5334 (59.01 m mpy). Peruskartta 3512 10 PAHKAKOSKI, x = 7251 82, y = 3452 16).

Turvekerros poistettiin lapioilla, minkä jälkeen jatkettiin lastoilla tasokaivauksena 10 cm kerroksia kaivaen löydöttömään kerrokseen asti - pohjaa käännettiin vielä 10-15 cm lapioilla. Tasoksi 0 nimitetään turpeen alta paljastunutta tasoa. Kuopanteissa kaivettiin paikoin 5 cm kerrallaan mahdollisten liesien ja rakenteiden vuoksi. Kaivauksessa käytettiin ns. tasarintamatekniikkaa: kaivajat asetetaan riviin kaivettavan alueen pätyyn (mieluiten korkeampaan), josta he siirtyvät ketjussa kaivaen kohti toista päätä. Hiekka kerätään kunkin kaivajan edessä olevaan peltipaljuun tai juuttisäkkiin, josta se siirretään kasoihin. Etuna on suhteellisen yhtäaikaaisesti paljastuva taso, jota ei dokumentointia varten tarvitse paljoa siistiä, sillä kaivajien ei enää tarvitse kulkea kaivetulla alueella vaan kulku hiekkakasoille käy kaivamattoman alueen kautta.

Löydöt otettiin talteen käyttäen kannettavaa vuokratietokonetta (PC-tyyppinen Zenith Z-181) sekä soveltaen Timo Jussilalta vuokrattua ja hänen kehittämiensä Soar 1.82-ohjelmaa. Löydöt poimittiin talteen noin

10 cm² alueelta ja sijoitettiin sopivaan löytölaatikkoon, jolle mitattiin x- ja y-koordinaatit 5 cm tarkkuudella ruutujen etelänurkan paalusta. Löydöt päivitettiin kaivauskopissa Soar-ohjelmaa käyttäen tietokoneeseen. Löytökartat piirrettiin T. Jussilan Kartta-Soar (ver. 1.3) -ohjelmaa apuna käyttäen. Taso-, profiili- ja löytökartat piirrettiin mittakaavaan 1:50 sekä pinta- ja pohjavaaituskartta mittakaavaan 1:100. Yleiskartta piirrettiin vuoden 1986 kaivausten yleiskartan (1:500) perusteella.

Kaivaus aloitettiin avaamalla vuoden 1986 kaivauksissa kaivamatta jääneet kuopanteiden puoliskot kaivausalueen pohjois-(kuoppa III) ja itäosassa (kuoppa IV); ruudut 988-996/994-996 ja 990-996/976-980. Lisäksi avattiin pyyntikuopaksi oletetun kuopan (kuoppa VI) luoteispuolisko siten, että saatiin aikaan poikkileikkaus kuopan sevimmälle kohdalle; ruudut 980-984/992. Kesäkuu oli alkua lukuunottamatta poikkeuksellisen sateinen, mikä vaikeutti dokumentointia ja hidasti kaivamista. Sadevesi nosti paikalla muutoinkin ylhäällä olevaa pohjavettä ja vettä kerääntyi etenkin matalimmalla sijaitsevaan kuoppaan VI. Kaivausten jälkeen alue peitettiin ja siistitettiin (ks. kuvat F.69541-69542 sivulla 44, diat 13152-13153).

Näytteet

Radiohiilianalyysiä varten ei saatu näytettä, sillä hiilimäärät olivat vähäisiä, mutta ennen kaikkea mitään merkittävää löytökontekstia ei tavattu. Vuoden 1986 kaivauksissa kuitenkin saatiin ¹⁴C-näytteitä, joista saadut tulokset ovat liitteessä. Makrofossiilianalyysiin otettiin kolme näytettä: kaksi keramiikka-astian palojen keskittymistä ja yksi likamaaläiskästä. Näytteet analysoi HuK Pirjo Jussila marraskuussa 1987. Tulokset ovat sivulla 15.

MAALAJIT/KULTTUURIKERROS JA RAKENTEET

Maaperä oli pääasiassa hiekkaa ja rinteen alaosassa sekä syvemmällä se muuttui karkeaksi moreenisoraksi, jossa on joukossa suurehkoja kiviä. Huuhtoutumiskerros oli noin 10-15 cm paksu, mutta lähinnä juurien vaikutuksesta huuhtoutuneen maan laikkuja ulottui hyvinkin syvälle - profiileissa tämä ilmiö näkyy huuhtoutuneen maan "piikkeinä". Huuhtoutumiskerros on paikoin likamaan ja palaneen hiekan värjäämää. Maavärit ovat yleensä

vaaleita ja laikullisia, mutta maa on lähes kauttaaltaan tasoissa 1-3 väritynyttä eli kulttuurimaaksi tulkittavaa. Kuopassa IV oli pieni kiveys ja likamaaläikkä tasoissa 2-3, samoin kuopanteessa III. Kuopan VI keskustassa oli liesi, jonka kiveys tuli näkyviin tasosta 4 lähtien. Syvemmällä maaperässä, noin 30-50 cm, oli kova mangaanihiekkaja/tai rautahiekkakerros. Etenkin kuopanteiden pohjilla oli vahvat kerrostumat kumpaakin lajia. Rakenteettomia eli kivettömiä liesiä tai liesiksi tulkittuja ilmiöitä oli kaivetulla alueella yhteensä neljä.

Asuinkuoppa III

Kuopan koko reunoilta mitattuna oli 8 x 6 cm ja suurin syvyys noin 20 cm (F. 69465, s. 31, dia 13133). Kaakkoispuolikas avattiin Eeva-Liisa Schulzin johdolla 1986. Luoteisosan ympärille avattiin kaikkiaan 23 m²:n alue, joka yhdistettiin eteläosasta kuopan VI kaivausalueeseen. Länsiosastaan alue viistettiin A. Siiriäisen vuoden 1963 koejoan kiinni (ks. taso 1, s. 18). Koejoa kulki yli kaivausalueen, mutta sitä ei kapeutensa ja mataluutensa vuoksi voitu jättää kaivamatta.

Huhtoutunut hiekka oli paikoin punertavaa ja lian kirjavoimaa. Tasossa 2 (kartta s. 19) pienet nokimaan ja palaneen hiekan laikut osoittivat painanteen reunoja. Keskellä kuopannetta oleva nokimaa lienee asuinpainanteen keskellä sijainneen hajonneen tulisijan jälki. Ilmiö muuttuu jo kolmannessa tasossa likamaaksi ja häviää neljännessä ruoste- ja mangaanihiekan "vallatessa" alueen luoteisosaa lukuunottamatta (F. 69478-81 sivulla 33, diat 13138-39). Löydöt olivat ylemmissä tasoissa hajallaan, mutta kolmannesta tasosta lähtien löydöt keskittyivät painanteen reunamille, ks. löytökartta s. 27. Alueen luoteisosassa likamaa ja palanut hiekka noudattelevat niinikään reunan muotoja.

Kaivamassamme osassa kuopannetta ei ollut kivettyjä tulisijoja tai rakenteita, mutta kolme - lukuunottamatta kuopanteen keskellä sijainnutta - palaneen hiekan ja hiilimurujen värjäämää läikkää lienevät liesiä. Ruuduissa 990/998 ja 992/998 oleva ilmiö oli havaittavissa vasta tasossa 3 (F. 69478-81 sivulla 33, diat 13138-39). Se jatkui kuitenkin epämääräisen muotoisena laikkuna aina tasoon 6 (ks. kartta s. 23), jossa se jakautui kahtia. Ruudun 992/998 ilmiö pyöreähkö noen ja likamaan sekä

muutaman palaneen kiven muodostama laikku, joka hävisi seuraavassa tasossa (pohja 61.28 m mpy). Toinen tulisija, noin metrin päässä edellisestä, ruudussa 990/998 oli noen ja palaneen hiekan sekoitteinen ja kivetön. Se jatkui aina tasoon yhdeksän eli 61.23 m mpy. asti, ks. kartat s. 24. Kolmas pyöreähkö tulisija näkyi palaneen maan laikkuna jo tasossa 3; kartta s. 20. Tasossa 4 se saavutti jo muotonsa, ja hiilen, noen sekä palaneen hiekan sekaisena liesi jatkui aina tasoon 6 eli 61.48 m mpy, jossa ilmiö hävisi.

Löytökeskittymiä oli kolmen edellä mainitun tulisijan ympärillä, löytökartat s. 27-29. Alueelta löytyi keramiikan ja kvartsisiesineiden lisäksi useita liuske-esineen katkelmia sekä kaksi talttaa (KM 23728: 615, x = 98930, y = 99705, z = 61.70 m mpy ja KM 23728: 755, x = 99260, y = 99975, z = 61.57 m mpy).

Asuinkuoppa IV

Painauma IV koko oli 8 x 6 m ja syvyys noin 25 cm. Vuonna 1986 kaivetun puolikkaan kaakkoispuolelle avattiin kahdessa vaiheessa yhteensä noin 33 m² laajuinen neliön muotoinen ala (F. 69465, dia 13132). Nuorille männyille jätettiin juuriston turvaksi noin 3 m² kokoinen ala. Ensimmäisessä tasossa oli jo merkkejä likamaasta ja ensimmäiset palaneet kivet. Tasossa 2 oli likamaata ja palanutta hiekkaa (dia 13136). Ruudussa 994/978 oli rykelmä pieniä palaneita kiviä, noensekaista ja palanutta maata (kartta s. 19). Tasossa 3 ilmiö oli pitkänomainen, mutta vailla selkeää muotoa ja kivetkin olivat hajallaan (kuvat F. 69482-69484 ja F. 69486 sivulla 34 sekä diat 13141-13142). Hienohkoa silttimäistä ainesta oli ilmiön keskellä ja palanutta hiekkaa sekä nokea ympärillä. Mitään löytökeskittymiä ei alueella ollut kuin aivan painanteen keskellä vuoden 1986 alueen reunassa ja "profiilissa" olleet palaneet luut.

Liedeksi tai lähinnä sen jäännöksiksi tulkittava ilmiö oli tasossa 4 pitkänomainen 80 x 50 cm laajuinen likamaaläikkä ja sen sijainti noudatteli kuopanteen kaakkoisreunaa, kartta s. 21. Tasoon 5 mennessä se oli kokonaan hävinnyt. Puhdas karkeahko hiekka tuli esiin edellisessä tasossa ruoste- ja mangaanihiekan alta. Pienehkö, lähinnä kvartsimateriaalia käsittävä keskittymä oli lieden tienoilla. Merkittävimmät löydöt olivat liuske-esineen katkelma ja -teelmä (KM 23728: 11,121), sekä

tason 4 liuskerenkaanpuolikas (KM 23728: 652, x = 99340, y = 98000, z = 61.37 m mpy).

Kuopanne VI

Kuopan halkaisija oli n. 3 m ja syvyys reunoihin verrattuna enimmillään n. 40 cm. Pyöreähkön kuopan muoto poikkeaa siis selkeästi muista ollen pienempi ja syvempi. Se sijaitsee kahta kaivettua kuopannetta alempana juuri 60 metrin korkeuskäyrän yllä mitattuna kuopan syvimmästä kohdasta. Kuopan ympäristöä avattiin 48 m² ja yläpuolelta avattiin lisäksi noin 22 m² eli yhteensä noin 60 m². Kuoppa kaivettiin kolmessa osassa siten, että saatiin profiili (kartta s. 38, kuvat 69500 ja dia 13143) poikki kuopan ja lopuksi avattiin yläosa, jotta saataisiin kaivettu ala yhtenäiseksi edellisen vuoden alueen kanssa.

Heti turpeen alapinnalta löytyi hiiliä, ja huuhtoutunut kerros oli punertava, mikä viitanee metsäpalon vaikutukseen. Toisessa tasossa hahmottuu keskelle kuoppaa huuhtoutuneen hiekan ja vaalean, tuhkamaisen likamaan alue, jossa on lisäksi pienehköjä palaneita kiviä hajallaan, kartta s. 19. Varsinaiset palaneen hiekan laikut sijaitsevat kuitenkin kuopan reunoilla ja niiden ulkopuolella. Löydöt jakautuivat tasaisesti alueelle. Merkittävin löytö oli liuskeriipus (KM 23728:212, x = 98160, y = 99280, z = 61.16 m mpy), joka löytyi kuopan sisältä. Myös saviastian-paloja oli kuopan sisällä useita; ulkopuolella ruudussa 978/988 oli lisäksi selkeä keskittyminen.

Kolmannessa tasossa löydöt keskittyivät kuopan länsireunan mukaisesti. Rauta- ja mangaanihiekkä paljastuivat kuopan alapuolella ja etenkin ruudussa 978/988 tulivat karkea moreeni sekä rantaterassin reunamuodostumaan kuuluvat kivet esille - varsinkin tasosta 4 alkaen (F. 69495, 69517-69520; dia 13149, kartta s. 21). Ruudun 988/986 palomaaläikät ja keramiikkakeskittyminen viittaavat tulisijaan, mutta mitään selkeää muotoa se ei saa, ja ilmiö katoaa jo tasossa 5. Kuopan keskellä oleva nokimaa ja tuhkak keskittyminen sen sijaan sai soikean muodon ja esiin tulivat suuremmat liesikivet. Liden pohja on tasossa 7, 60.38 m mpy. Pohjavesi nousi kuoppaan tasosta 4 lähtien ja kuoppa jouduttiin tyhjentämään vedestä säännöllisin väliajoin, mikä sekä hidasti että vaikeutti kaivamista ja dokumentointia.

LÖYDÖT

Yli-Iin Kierikin sorakuopan löydöt 1987

Laji	kpl	paino
Saviastianreunapaloja	n. 170	818 g
Saviastianpaloja	n. 2922	2883 g
Talttoja	2	330 g
Reikäkiviä	1	132 g
Kirveitä (katkelma)	1	153 g
Liuske-esineen katkelmia/teelmiä	13	2428 g
Liuskerenkaankatkelmia	2	9 g
Piiesineitä	4	10,5 g
Kvartsikaapimia	42	326,5 g
Kvartsiesineitä	4	21 g
Kvartsiporia	1	6 g
Kvartsiveitsiä	2	15 g
Kvartsiytimiä	19	1697 g
Iskukivi (kvartsia)	1	580 g
Pii-iskoksia	17	31,5 g
Kvartsi-iskoksia	692	3895 g
Kvartsiitti-iskoksia	3	167,5 g
Liuskeiskoksia	87	13155 g
Raaka-aine kappaleita (kvartsia)	2	978 g
Palanutta luuta	n. 629	148 g
Palamatonta luuta	n. 3	2 g

Keramiikka-aineisto on tyypilliseen kampakeramiikkaan kuuluvaa paksuhko-seinämäistä ja kampaleimoin koristeltua (ks. esim. kuva F. 69515) sivulla 41 tai dia 13147). Liuske- ja kvartsiaineisto on myös periodille tyypillistä ja sangen monipuolista. Sivulla 14 on löytöjakauma graafisesti esitettynä.

YHTEENVETO

Sorakuopan asuinpaikka lienee ollut alunperin paljonkin kookkaampi, mitä todistaa sorakuopan toiselta laidalta tavatut kvartsilöydöt (ks.

E.-L. Schulzin 1986 kaivauskertomus). Asuinpaikan voidaan siis olettaa jatkuneen sorakuopan alueelle aina lähelle kuopan nykyistä pohjoisreunaa. Etelässä asutus on rajautunut rantatörmään, joka noudattelee 61 m:n korkeuskäyrää. Korkeuskäyrän alapuolisista koekuopista tavatut kvartsit lienevät kulkeutuneet ylemmältä terassilta. Alimpana rajana voidaan pitää noin 60 m.mpy, sillä sen matalammalta ei löytöjä tavattu. Idässä ja lännessä rajat määräytyvät löytöjen mukaan (ks. 1986 kaivauskertomus).

Koska enää vain osa asuinpaikasta on ollut mahdollista tutkia, ei pitkälle meneviä johtopäätelmiä asuinpaikan luonteesta, jatkuvuudesta tms. kannata tehdä. Aineiston perusteella paikka vaikuttaa kuitenkin samankaltaiselta kuin muut tutkitut tyypillisen kampakeramiikan asuinpaikat. Ajoitusta tukee materiaalin ohella ¹⁴C-näyteanalyysin tulokset (1986 kaivauskertomus), jotka antavat iäksi noin 3000 B.C. (4890[±]120 - 5180[±]140 P.B.) Makrofossiilinäytteet osoittautuivat liian pieniksi (2 l) ja tulokset jäivät siksi vähäisiksi: vain yksi variksenmarja sekä ruokakuonaa. HuK Pirjo Jussilan mukaan (suullisesti) variksenmarjat kuulunevat tähänastisten tutkimusten mukaan lähinnä talviajan tarvikkeisiin, mikä viittaisi asuinpaikan olleen ainakin talvella käytössä. Pitempiäaikaiseen oleskeluun viittaa jo itse laakeat, suuret asuinkuopanteet, sillä niiden kaivaminen on ollut työlästä - tuskin väliaikaisen asumuksen tekoon nähtäisiin niin paljon vaivaa.

Kierikinkankaalla on parikymmentä samankaltaista asuinpainannetta - jopa samanlainen viiden kuopan pieni puolikaari. Asuinpaikkojen korkeus on sama - n. 60 m. mpy., mutta välillä on kosteikko, joka erottaa ne toisistaan. Paikat kuulunevat myös samalle periodille - Kierikinkankaalla ei ole kuitenkaan toistaiseksi kaivettu. Noin 4 km itään sijaitsee Pahkakosken asuinpaikat 1 ja 2 (75 ja 73 m. mpy.), jotka ovat vanhempia kuin sorakuopan asuinpaikka.

Keskeisin osa jäljellä olevasta Kierikin sorakuopan asuinpaikasta on nyt kaivettu. Kaivamatta jääneet kaksi asuinpainannetta eivät ole uhattuina sijaintinsa puolesta, eikä alueelle ole suunnitteilla maankäyttötoimia. Hiekkakuoppa on kovin matala ja metsittymässä hyvää vauhtia, joten eroosio ei pääse merkittävässä määrin, ainakaan lähitulevaisuudessa, tuhoamaan asuinpaikan jäljellä olevaa kulttuurikerrosta.

DIAPOSITIIVIT

- 13132 Kaakkoiskuoppa paalutettuna
- 13133 Luoteiskuoppa paalutettuna. Etelästä.
- 13134 Luoteiskuopan tasoa 1 puhdistetaan. NE-SW.
- 13135 Pyyntikuoppa tasossa 1. SW-NE.
- 13136 Kaakkoiskuoppa tasossa 2. E-W.
- 13137 Löytöjä pyyntikuopassa, taso 2
- 13138 Panoraama luoteiskuopan tasosta 3. SE-NW
- 13139 Panoraama luoteiskuopan tasosta 3. SE-NW.
- 13140 Kaakkoiskuopan tasoa 3 kaivetaan
- 13141 Kaakkoiskuopan tasoa 3. SE-NW.
- 13142 Kiveys ruudussa 994/978, taso 3. NW-SE.
- 13143 Pyyntikuopan laajennus. NW-SE
- 13144 Luoteisprofiili 991.70/996-998
- 13145 Luoteisprofiili 991.70/998-1000
- 13146 Luoteisprofiili 991.70/998-1000, osa 2.
- 13147 Lähikuvia keramiikasta, KM 23728:682
- 13148 Pyyntikuopan itäosa tasossa 4, osa 1. koillisesta.
- 13149 Pyyntikuopan itäosa tasossa 4, osa 2. koillisesta.
- 13150 Kaivausaluetta täytetään.
- 13151 Piirtäjä J. Moisanen työssään.
- 13152 Kaivausalue peitettynä.
- 13153 Kaivausalue peitettynä.

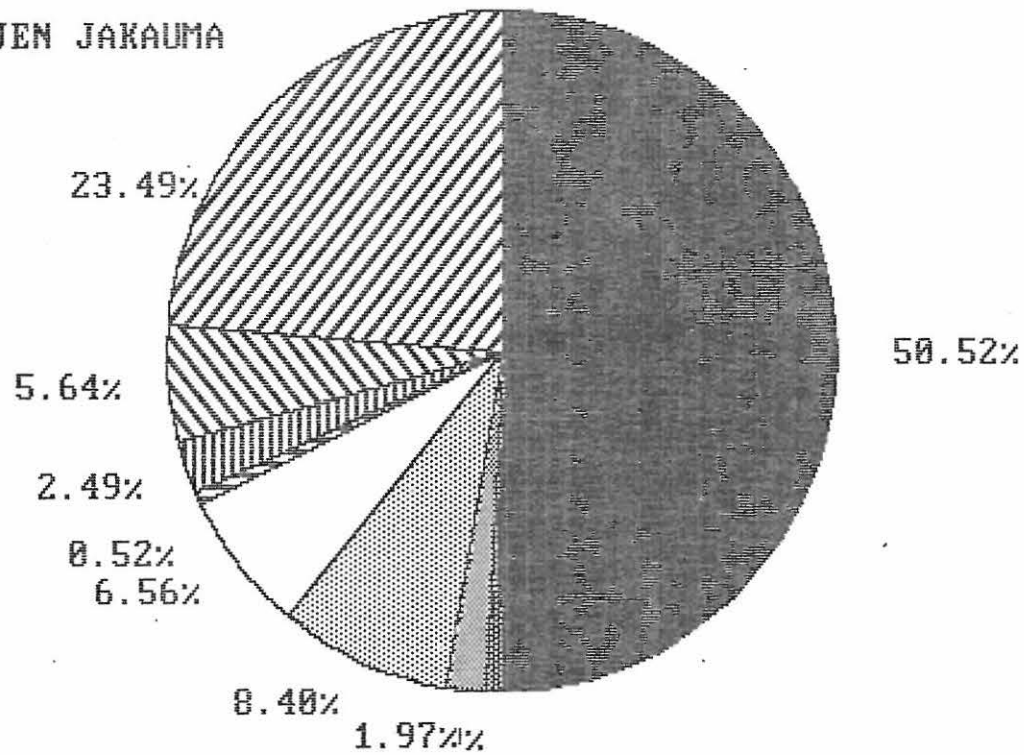
LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 69465 Kaivausalueen kaakkoisososa lännestä.
- 69466 Kaivausalueen luoteisososa idästä.
- 69467 Pyyntikuoppa kaakosta kuvattuna.
- 69468 Luoteisosan kerrosta 1 kaivetaan, koillisesta
- 69469 Luoteisosaa, taso 1, osa 1, koillisesta.
- 69470 Luoteiskuopan tasoa 1, osa 2. W-E.
- 69471 Pyyntikuoppa tasossa 1. SW-NE.
- 69472 Pyyntikuoppa tasossa 1. SW-NE.
- 69473 Pyyntikuoppa tasossa 1. SW-NE.
- 69474 Kaakkoisososa tasossa 2. N-S.
- 69475 Kaakkoisososa tasossa 2. E-W.
- 69476 Pyyntikuoppa tasossa 2B. SW-NE.
- 69477 Pyyntikuoppa taso 2B. SW-NE.
- 69478 Panoraama luoteisosan tasosta 3. SE-NW.
- 69479 Panoraama luoteisosan tasosta 3. SE-NW.
- 69480 Panoraama luoteiskuopan tasosta 3. SE-NW.
- 69481 Panoraama luoteiskuopan tasosta 3. SE-NW.
- 69482 Kaakkoisosan taso 3. SE-NW.
- 69483 Kaakkoisosan taso 3. SE-NW.
- 69484 Kaakkoisosan taso 3. SE-NW.
- 69485 Lähikuva kiveyksestä ruudussa 994/978, taso 3, NW-SE.
- 69486 Lähikuva kiveyksestä ruudussa 994/978, taso 3, NW-SE.
- 69487 Ruutu 992/978, taso 12. NW-SE.
- 69488 Ruudut 988/978-984, taso 1. SW-NE.
- 69489 Ruutu 986/994, taso 3. SW-NE.
- 69490 Ruutu 986/996, taso 2. NE-SW.
- 69491 Ruutu 994/978, taso 2. SW-NE.
- 69492 Ruudut 988/978-984, taso 2. SW-NE.
- 69493 Ruudut 988/978-984. Kerrosta 3 kaivetaan.
- 69494 Ruudut 988/978-984, taso 3. SW-NE.
- 69495 Ruudut 988/978-984, taso 3. SW-NE.
- 69496 Kaivausalueen raivausta myrskyn kaatamista puista.
- 69497 Ruudut 994/978-984, taso 4. SW-NE.
- 69498 Luoteisprofiili 981-983/990
- 69499 Luoteisprofiili 981-983/990
- 69500 Nk. pyyntikuopan profiilia

- 69501 Turpeenpoistoa "pyyntikuopan" itäpuoliskolta
- 69502 Kaakkoisprofiili 996/978-984
- 69503 Kaakkoisprofiili 996/978-984
- 69504 Kaakkoisprofiili 996/978-984
- 69505 Ruudut 990/978-984, taso 1. NE-SW.
- 69510 Ruudut 990/978-984, taso 1. E-W.
- 69511 Profiili 991/998-991. 70/1000. Vuoden 1963 koeojaa profiilissa.
- 69512 Luoteisprofiili 991.70-996/1000
- 69513 Luoteisprofiili 991.70-996/1000
- 69514 Kaivausaluetta täytetään
- 69515 Lähikuvia keramiikasta, KM 23728:682
- 69516 Lähikuvia keramiikasta, KM 23728:682
- 69517 Panoraama ruuduista 990/978-984, taso 4. W-E.
- 69518 Panoraama ruuduista 990/978-984, taso 4. W-E.
- 69519 Panoraama ruuduista 990/978-984, taso 4. W-E.
- 69520 Panoraama ruuduista 990/978-984, taso 4. W-E.
- 69521 Kaivausalueen täyttämistä
- 69522 Ruudut 988-990/988-993, taso 1. NE-SW.
- 69523 Ruudut 988-990/988-993, taso 1. NE-SW.
- 69524 Ryhmäkuva kaivauksen henkilökunnasta.
- 69525 Ryhmäkuva kaivauksen henkilökunnasta.
- 69526 Ruudut 988-990/988-993, taso 4. NE-SW.
- 69527 Ruudut 988-990/986-993, taso 4. NE-SW.
- 69528 Ruudut 988-990/984-993, taso 4. NE-SW.
- 69539 Kaivausaluetta täytetään.
- 69540 Kaivausaluetta täytetään.
- 69541 Kaivausalueen pohjoisosa entistettynä. E
- 69542 Kaivausalueen eteläosa entistettynä. E

YLI-II [27] KIERIKIN SORAKUOPPA

LÖYTÖJEN JAKAUMA

- Kvartsi-iskosia
- ▨ Kvartsiitti-isk.
- ▩ Pii-iskoksia
- ▧ Liuske-iskoksia
- Kvartsi-esineitä
- ▤ Piiesineitä
- ▦ Liuske-esineitä
- ▧ Palanutta luuta
- ▨ Saviastian-paloja

YLI-IIN KIERIKIN MAKROFOSSIILIT 1987

Näytekoko 2 l.

980.80-95/994.95-995.05

z=269

keramiikkakasasta:

ruokakuonaa paljon

989.7-990.3/995-995.7

4. krs. z=243-253

nokimaa

hiiltynyttä männynkaarnaa ja ruokakuonaa

994.85/998.10

z=245-255

astian sisältä:

1 variksenmarjan (*Empetrum nigrum*) siemen ja vähän ruokakuonaa

Thimo Gustaf

Snellmaninkatu 5
00170 Helsinki 17
Puhelin: 90-1914436

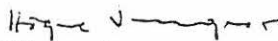
Helsingissä helmä kuun 6 pnä 1988

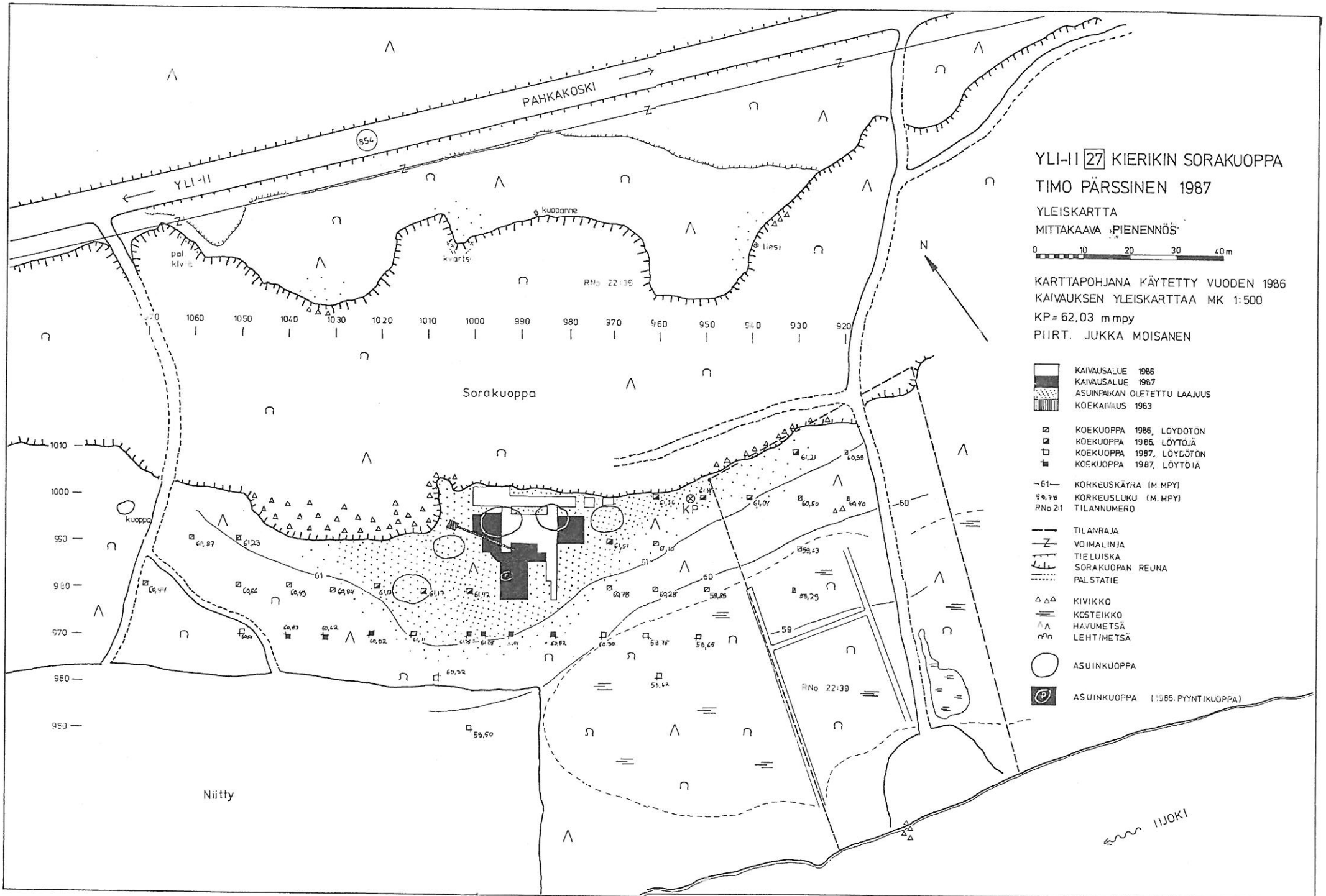
Museovirasto
Esihistorian toimisto

AJOITUSTULOKSIA

N:o	Näyte	$\delta^{13}\text{C}$	Ikä (B.P.)
Hel-2472	Yli-Ii 27 Kierikin sorakuoppa näyte 1	-25.0	5180 \pm 140
Hel-2474	" " " näyte 2	-24.9	5050 \pm 130
Hel-2466	" " " näyte 3	-25.4	5130 \pm 130
Hel-2475	" " " näyte 4	-26.0	4890 \pm 120

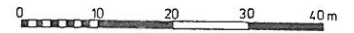
Tulos on ilmoitettu vuosina vuodesta 1950 (AD) lukien ja perustuu ^{14}C :n puoliintumis-
aikaan 5568 vuotta. Epätarkkuuteen, $\pm 1\sigma$, sisältyvät näytteen mittauksesta ja tar-
peellisista vertailumittauksista aiheutuvat statistiset virheet.

Högne Jungner

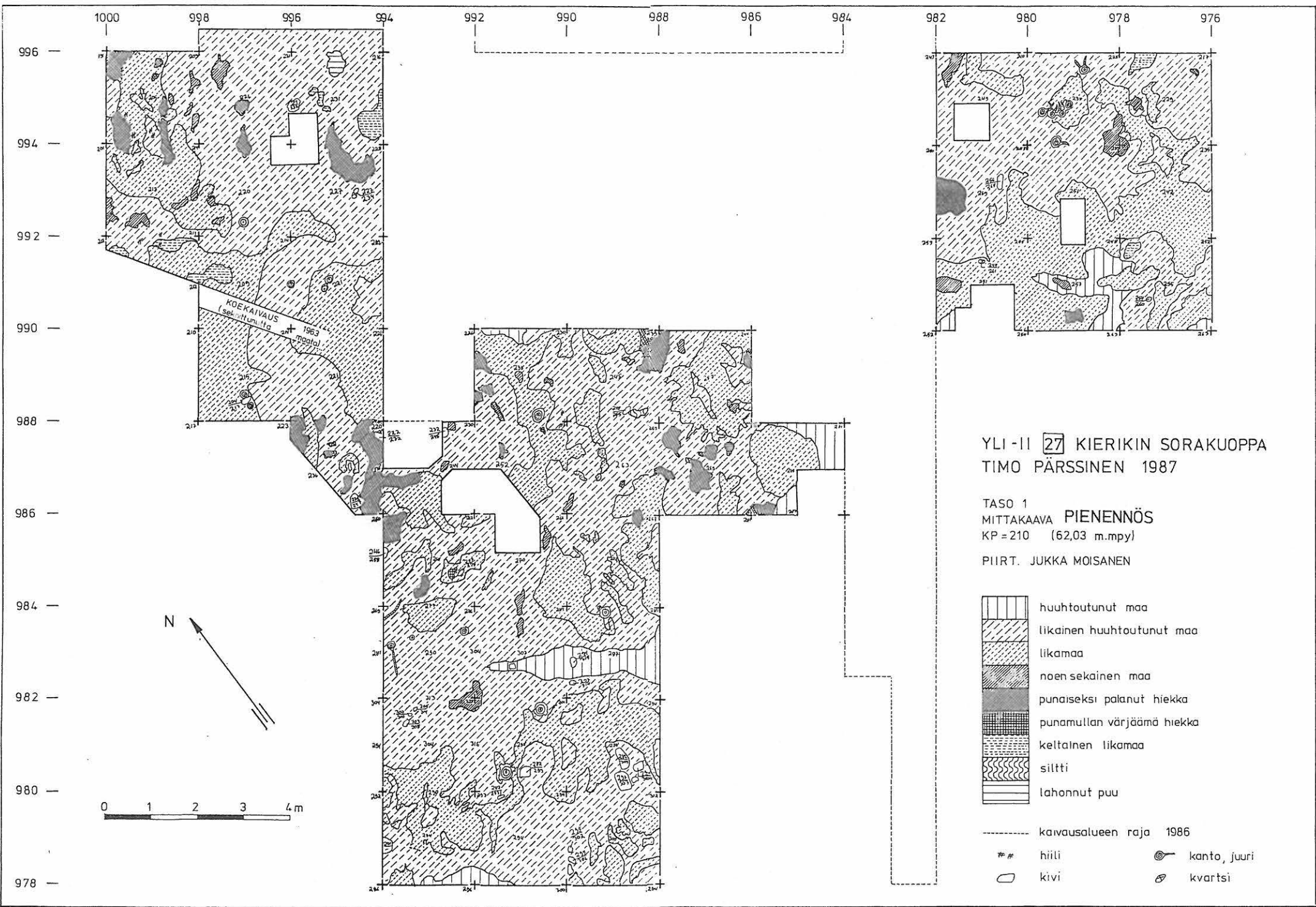
YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA
TIMO PÄRSSINEN 1987

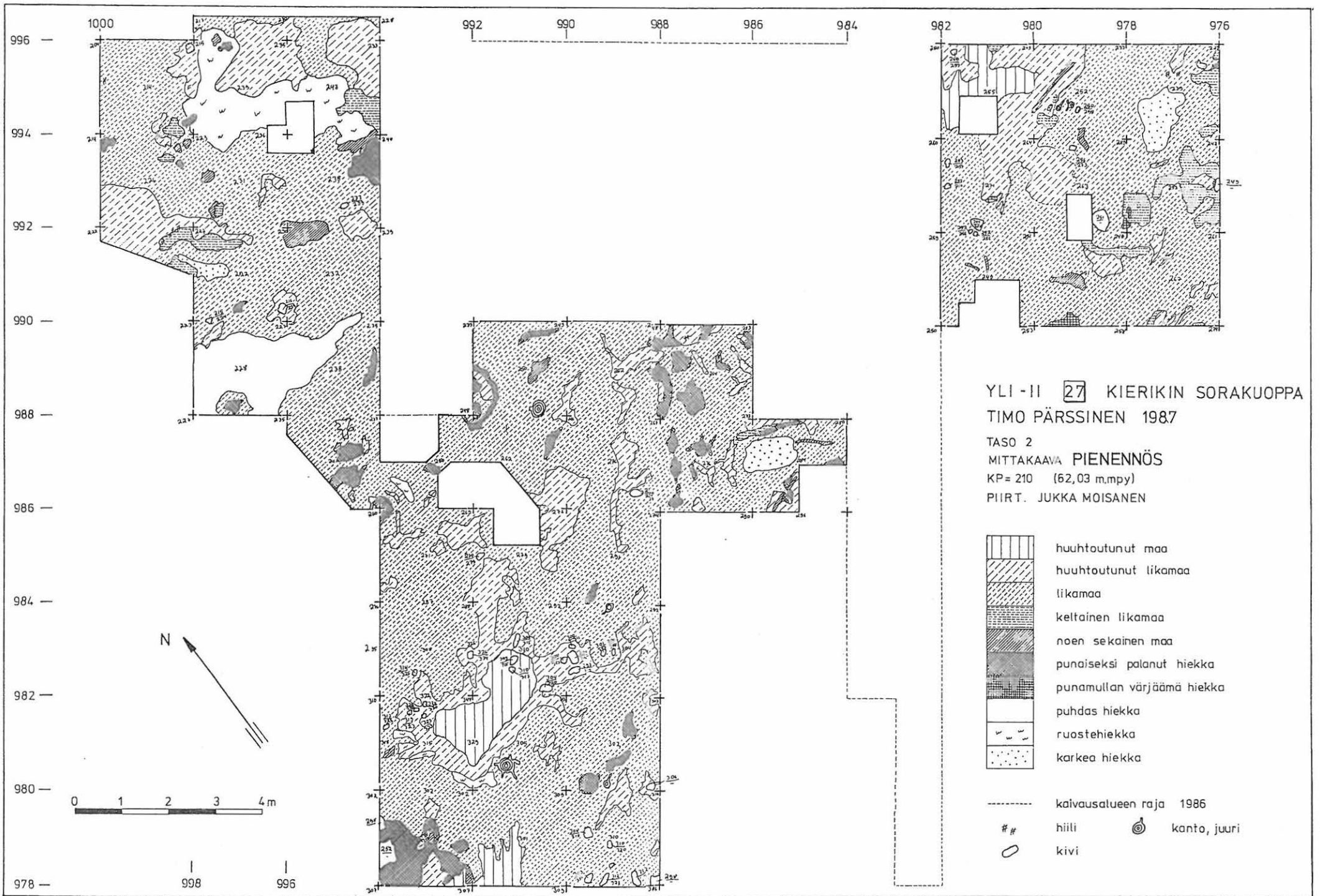
YLEISKARTTA
MITTAKAAVA PIENENNÖS

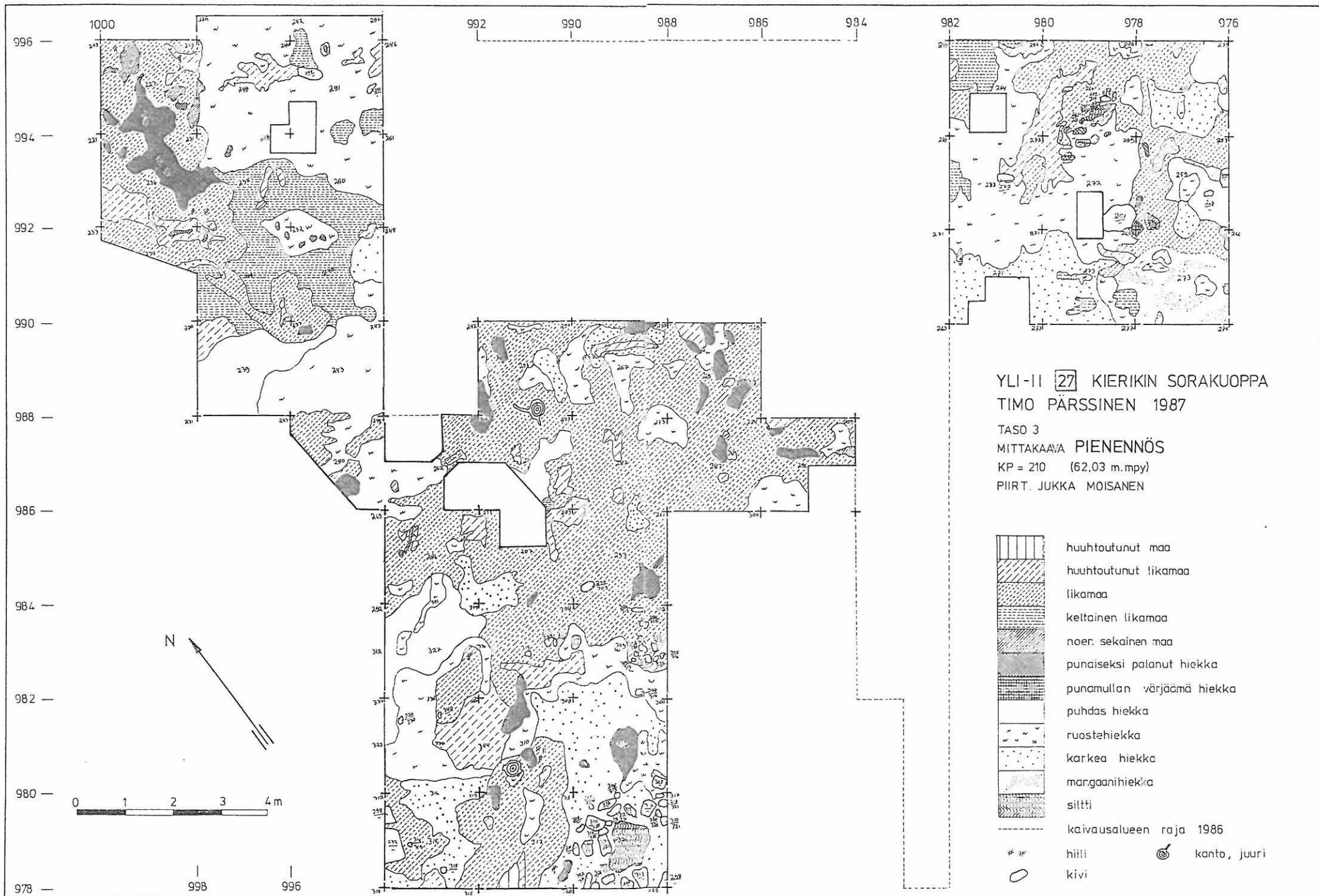

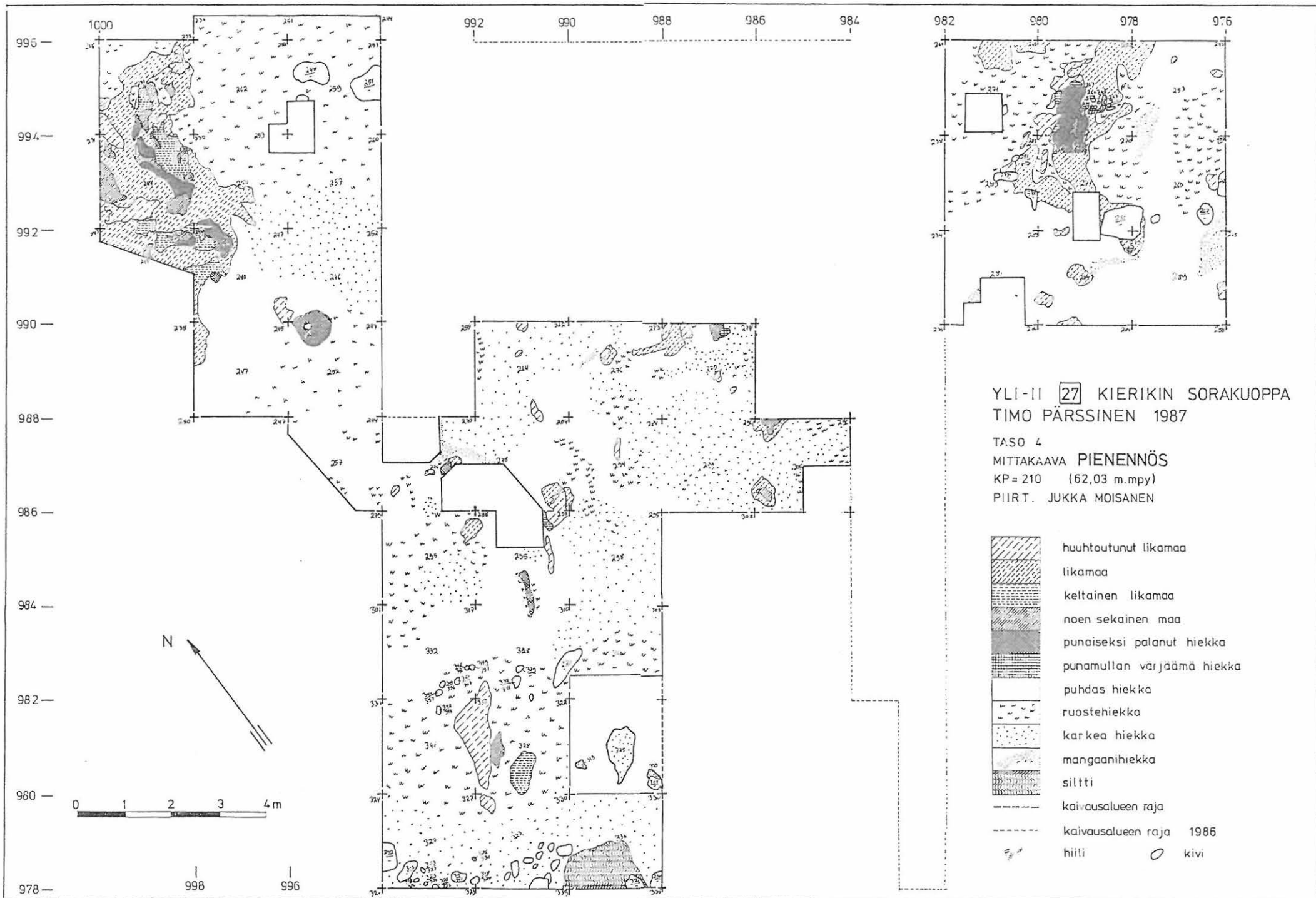
KARTTAPOHJANA KÄYTETTY VUODEN 1986
KAIVAUKSEN YLEISKARTTAA MK 1:500
KP = 62,03 mmpy
PIIRT. JUUKA MOISANEN

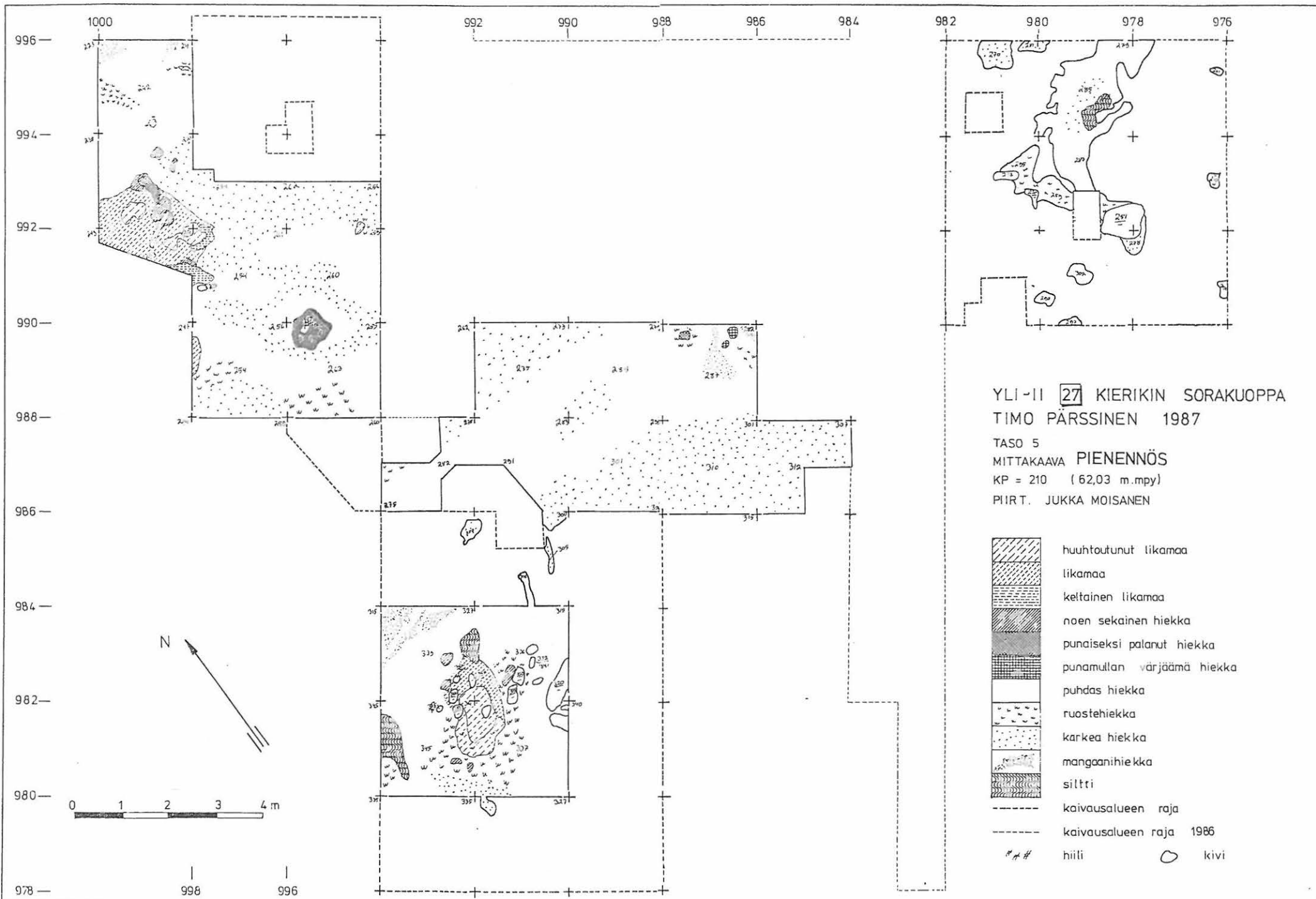
- KAIVAUSALUE 1986
- KAIVAUSALUE 1987
- ASUINPAIKAN OLETETTU LAAJUUS
- KOEKAIVAUS 1963
- KOEKUOPPA 1986, LOYDOTON
- KOEKUOPPA 1986, LOYTOJA
- KOEKUOPPA 1987, LOYDOTON
- KOEKUOPPA 1987, LOYTOJA
- KORKEUSKÄYHÄ (M. MPY)
- KORKEUSLUKU (M. MPY)
- TILANUMERO
- TILANRAJA
- VOIMALINJA
- TIELUISKA
- SORAKUOPAN REUNA
- PALSTATIE
- KIVIKKO
- KOSTEIKKO
- HAVUMETSÄ
- LEHTIMETSÄ
- ASUINKUOPPA
- ASUINKUOPPA (1986. PYYNTIKUOPPA)

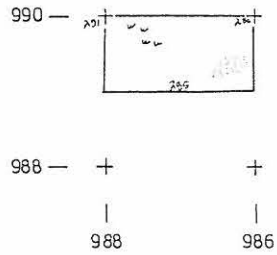
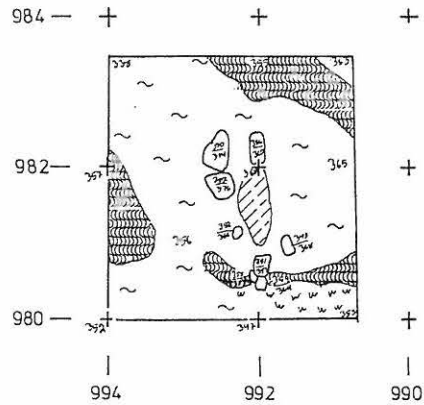
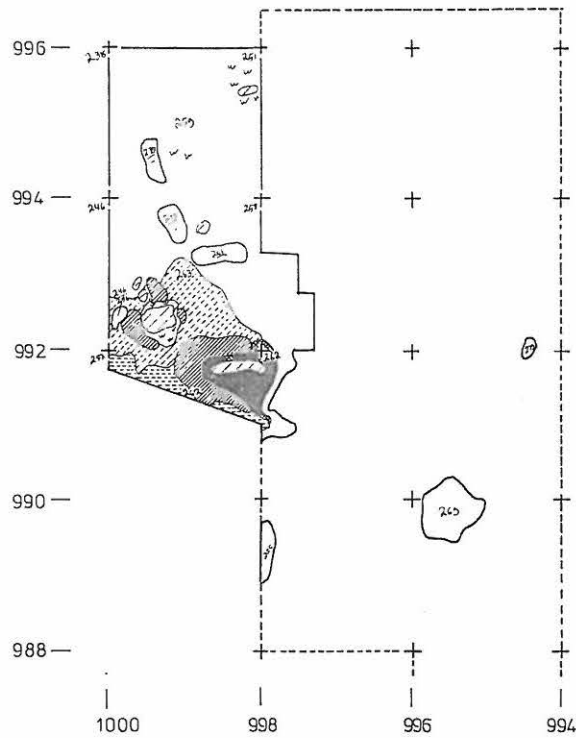

TASO 6

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

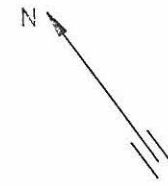
TIMO PÄRSSINEN 1987

TASOT 6 JA 7

MITTAKAAVA PIENENNÖS

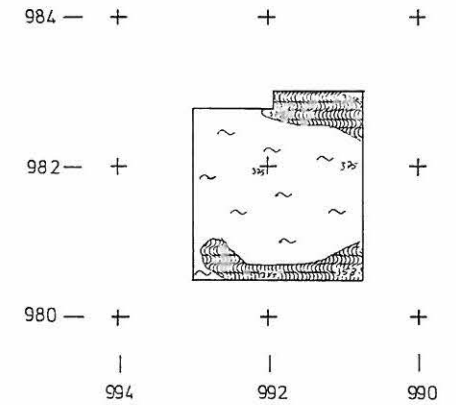
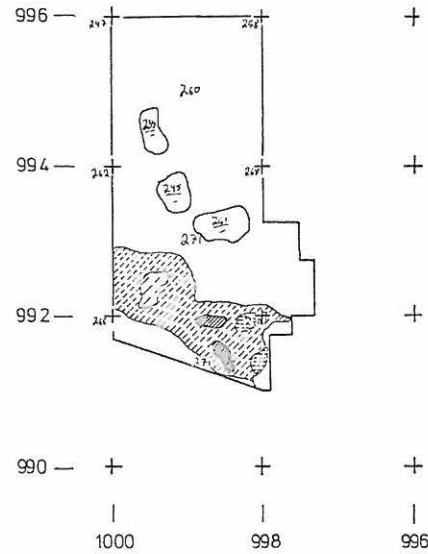
KP = 210 (62,03 m.mpy)

PIIRT. JUKKA MOISANEN

- huhtoutunut likamaa
- likamaa
- keltainen likamaa
- noen sekainen maa
- punaiseksi palanut hiekka
- puhdas hiekka
- ruosteniekka
- manganihiekka
- siltti
- pohjaveden kuvioima puhdas hiekka
- kaivausalueen raja
- kivi

TASO 7

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

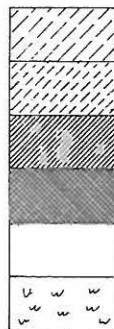
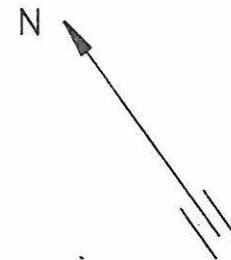
TIMO PÄRSSINEN 1987

TASOT 8 JA 9

MITTAKAAVA PIENENNÖS

KP = 210 (62,03 m.mpy)

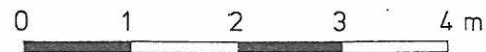
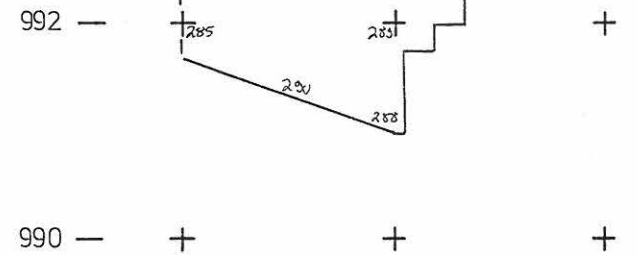
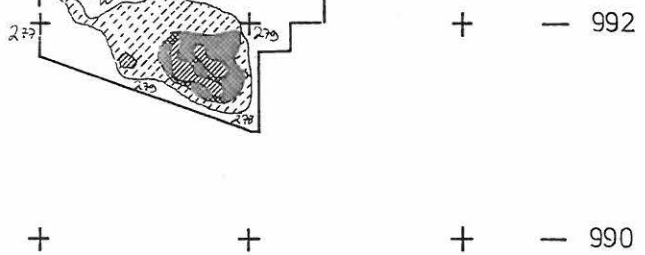
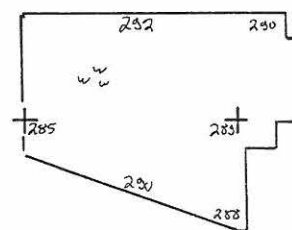
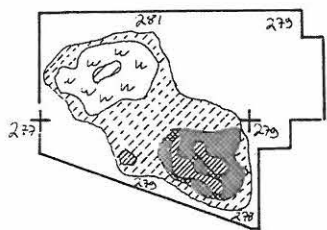
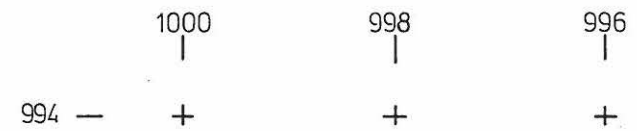
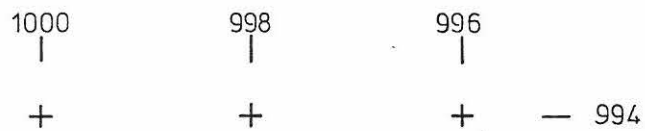
PIIRT. JUKKA MOISANEN

- huuhtoutunut likamaa
- likamaa
- noen sekainen hiekka
- punaiseksi palanut hiekka
- puhdas hiekka
- ruostehiekka

TASO 8

TASO 9

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA
TIMO PÄRSSINEN 1987

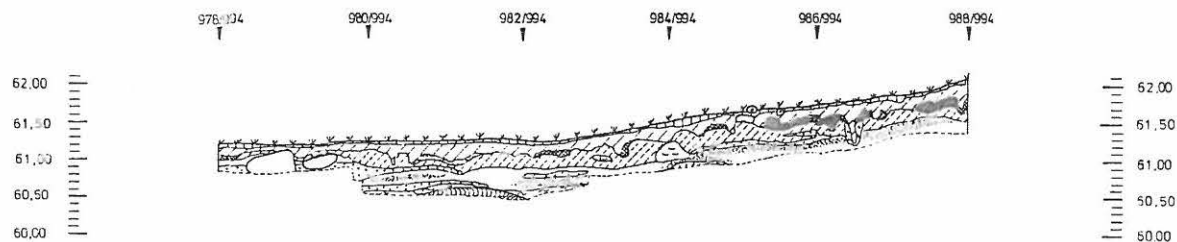
PROFIILIKARTTA

MITTAKAAVA PIENENNÖS

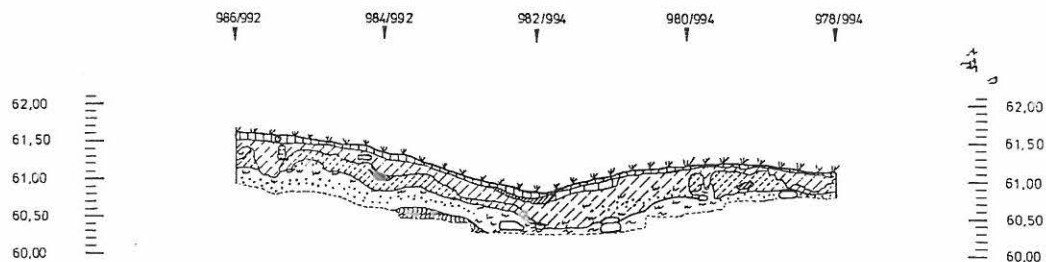
PIIRT. JUKKA MOISANEN

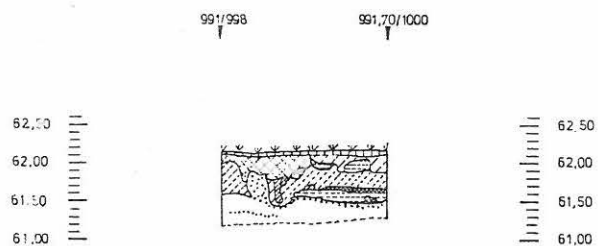
SW-NE profiili 978 - 986 / 994 kaakosta

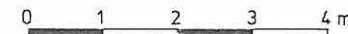
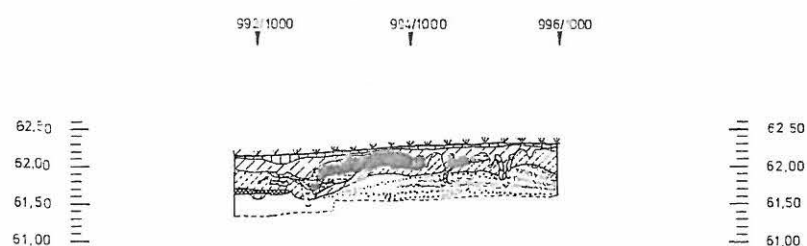
NE-SW profiili 978 - 986 / 992 lounaasta

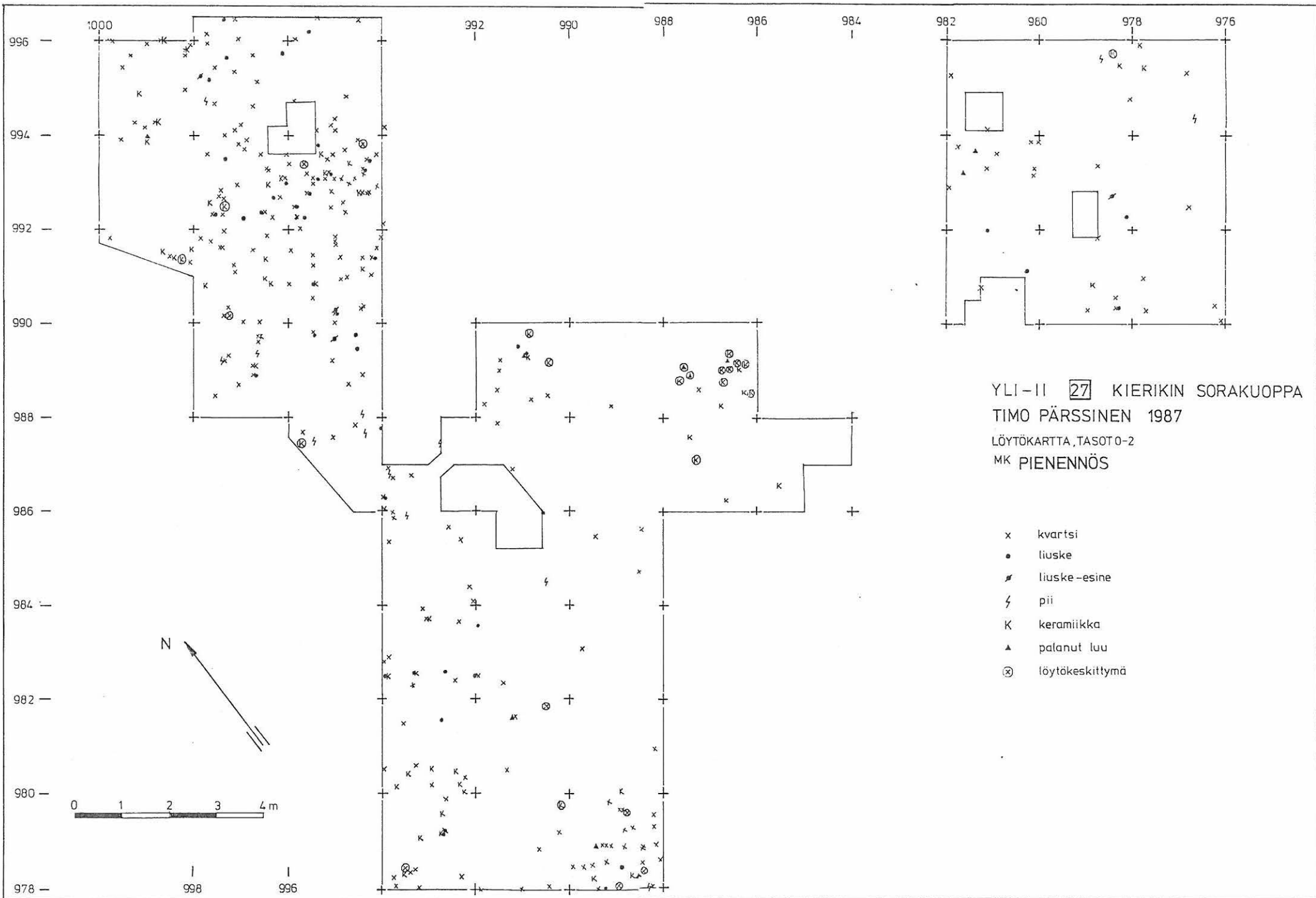

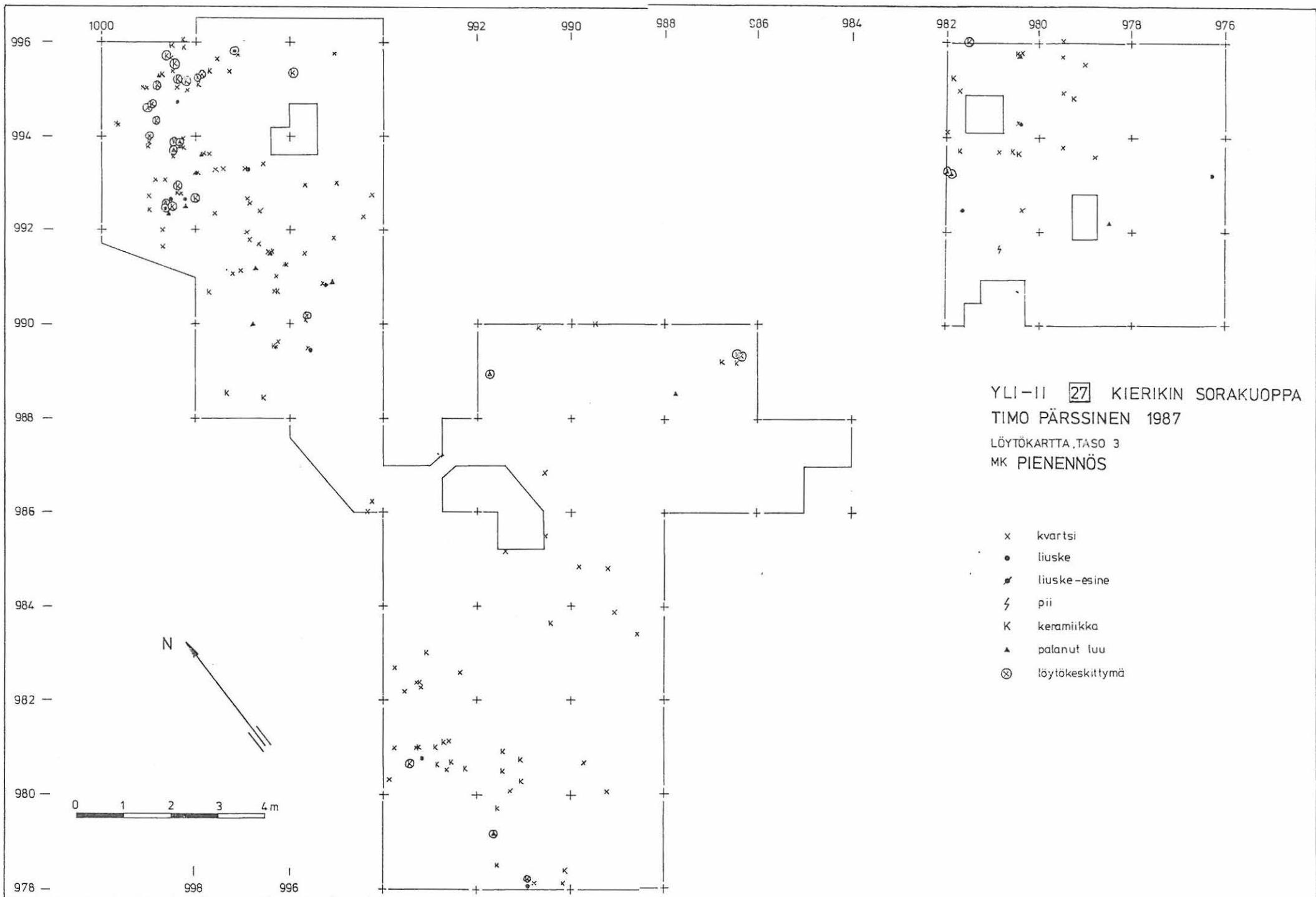
SSW - NNE profiili 991/998 - 991,70 / 1000 itäkoillisesta

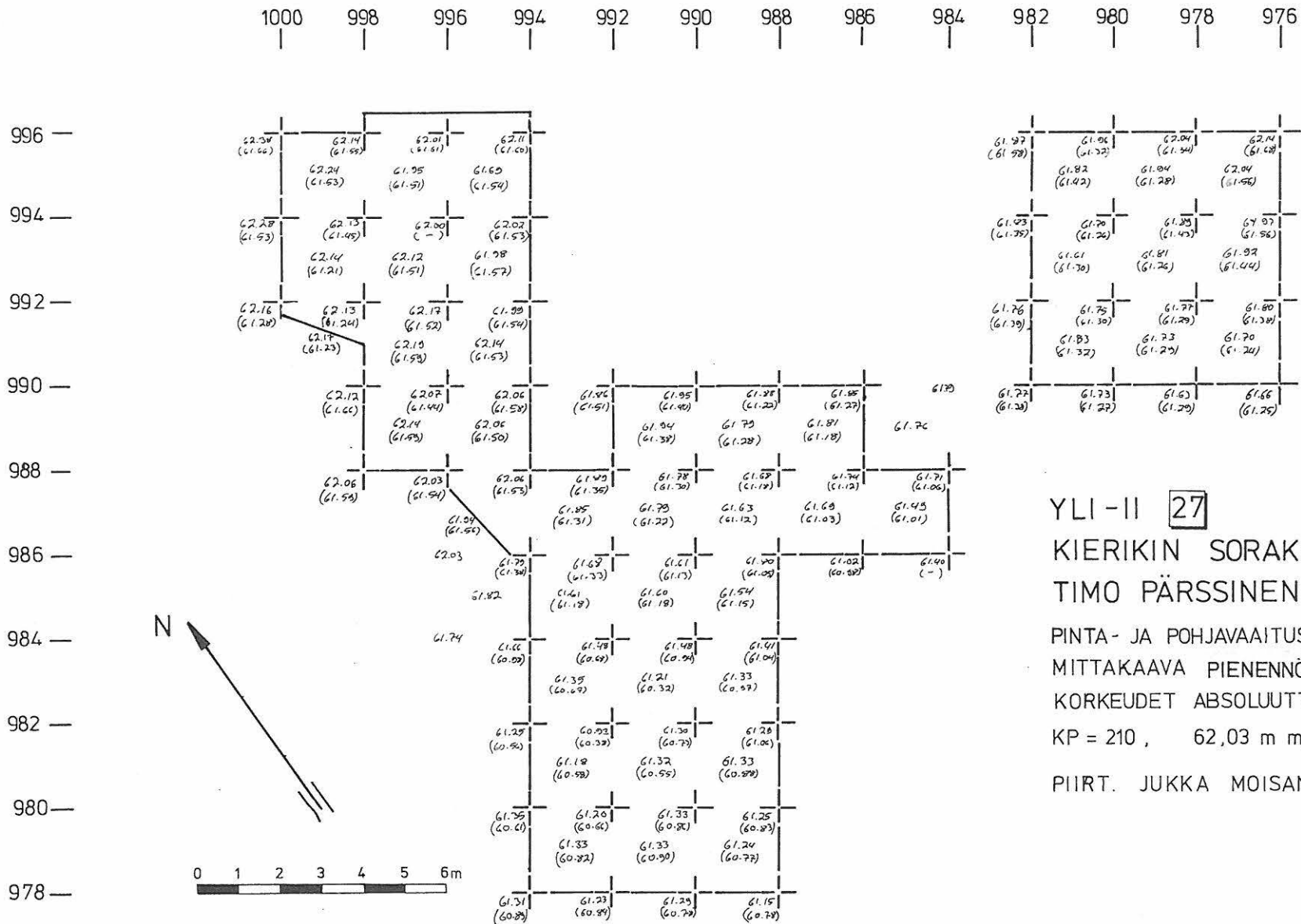
SW - NE profiili 991,70 - 996 / 1000 kaakosta

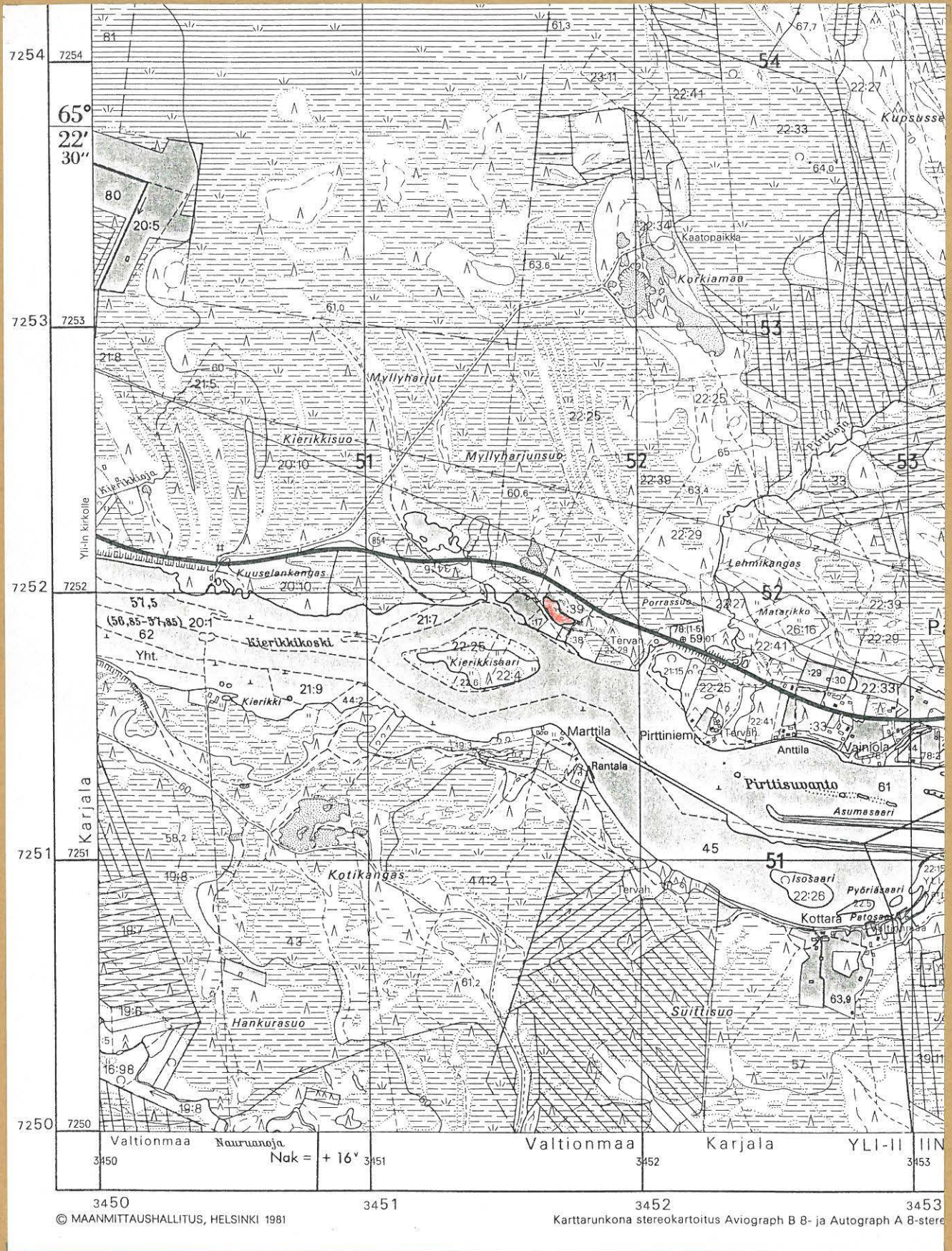

YLI-II 27
 KIERIKIN SORAKUOPPA
 TIMO PÄRSSINEN 1987
 PINTA- JA POHJAAITUSKARTTA
 MITTAKAAVA PIENENNÖS
 KORKEUDET ABSOLUUTTISIA (m.m.py)
 KP = 210 , 62,03 m mpy
 PIIRT. JUKKA MOISANEN

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

Ote peruskartasta 3512 10 PAHKAKOSKI 1:20 000

x = 7251 93 y = 3451 70 z = 60

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 1
KAIVAUSALUEEN KAAKKOISOSA RAIVATTUNA. LÄNNESTÄ.

F 69465

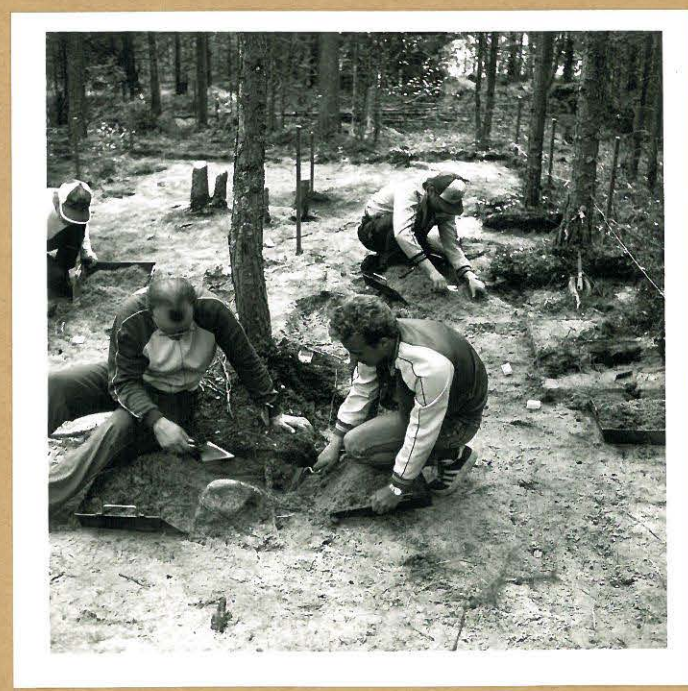
KUVA 2
KAIVAUSALUEEN LUOTEISOSA RAIVATTUNA. IDÄSTÄ.

F 69466

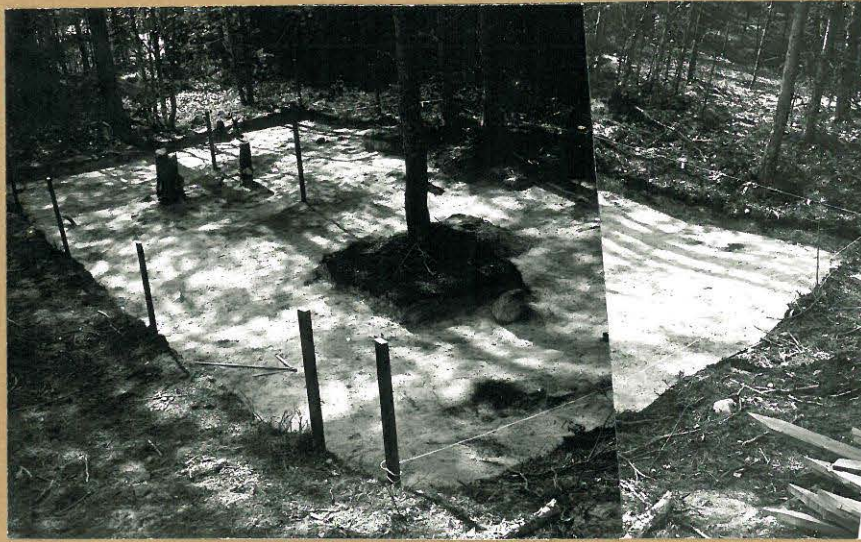
KUVA 3
PYYNTIKUOPPA RAIVATTUNA. KAAKOSTA.

F 69467

KUVA 4.
KAIVAUSALUEEN LUOTEISOSAN 1. KERROSTA KAIVETUN.
KOILLISESTA.

F 69468

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 5

F 60469 - 60470

KAIVAUSALUEEN LUOTEISOSA TASOSSA 1. KOILLISESTA.

KUVA 6

PYYNTIKUOPPA TASOSSA 1. LÖUNNASTA.

F 60471

KUVA 7.

KRAKKOISOSAA TASOSSA 1. PÖHJÖISESTÄ.

F 60474

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 8
KAAKKOISOSA TASOSSA 1. IDÄSTÄ

F 60475

KUVA 9
PYYNTIKUOPPA TASOSSA 2B. LOUNAASTA.

F 60477

KUVA 10
KAIVAUVALUEEN LUOTEISOJA TASOSSA 3. KAAKOSTA

F 60478 - 60481

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 11

KAIHAUSALUEEN KAARKKOISOSA TASOSSA 3. KOILLISESTA.

F 69482-69484

KUVA 12

KIVEYS RUUDUSSA 994/978
TASOSSA 3. KOILLISESTA

F 69486

YLI-II

27

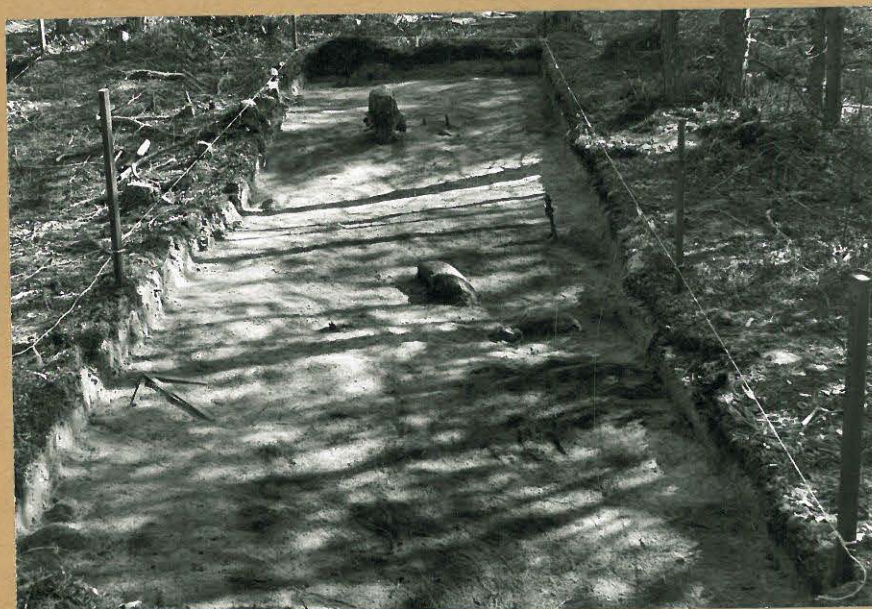
KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 13

RUUTU 978/992 TASOSSA 1.
KOILLISESTA

F 69487

KUVA 14

RUUDUT 978+984/988 TASOSSA 1
LOUNNASTA

F 69488

KUVA 15

RUUTU 989/994 TASOSSA 3.
LOUNNASTA.

F 69489

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 16

RUUTU 986/994 TASOSSA 2.
KOILLISESTA

F 69400

KUVA 17

RUUTU 978/994 TASOSSA 2.
LOUNNASTA.

F. 69401

KUVA 18

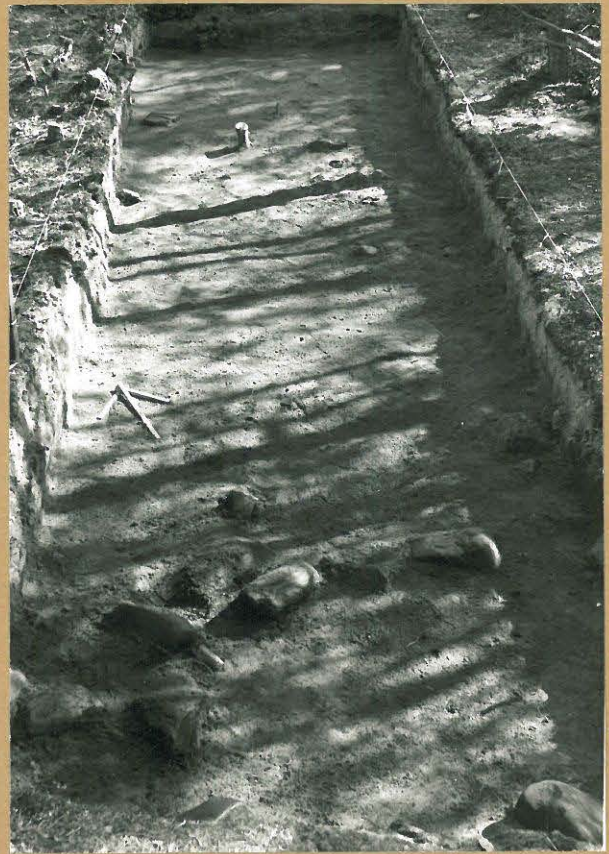
RUUTUT 978-984/988 TASOSSA 2.
LOUNNASTA.

F 69402

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 19
 RUUTUSEN 978-984/988 3. KERROSTA
 KHIVETAAN. F69493

KUVA 20
 RUUDUT 978-984/988 TASOSSA 3.
 LOUNAASTA. F69495

KUVA 21
 LUOTEISPROFILI 981-983/990

F 69498 - 69499

YLI-II

27

KIERIKIN SORAKUOPPA

F 69502-69504

KUVA 22

KAAKKOISPROFILI 978-994/996

YLI-II

27

KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 23

F 69500

PYYNTIKUOPAN KAAKKOISPROFIILIA 980 - 982/992.

KUVA 24

F 69501

TURPEENPOISTOA PYYNTIKUOPAN ITÄPUOLISKOLTA.

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 25

RUUDUT 978-984/990

TASOSSA

IDÄSTÄ.

F 69510

KUVA 26

PROFILI 991.00-998.00/991.70/1000

F 69511

KUVA 27

LUOTEISPROFILI 991.70-996/1000.

F69512-69513

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 28

KERAMIikkaa
RuoDUSTA 999/998.
F 69515

KUVA 29

KAIvAUSALUETTA
TÄYTETÄÄN.
F 69521

KUVA 30

KAIvAUSALUETTA TÄYTETÄÄN
F 69514

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 31

RUUDOT 578-984/990 TASOSSA 4. LÄNNESTÄ

F 69517-69520

YLI-II 27 KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 32
 RUUDUT 986/988 - 988/990
 TASOSSA 1. KOILLISESTA

F 69522

KUVA 33
 RUUDUT 986/984 - 986/982
 TASOSSA 4. KOILLISESTA

F 69526-69528

YLI-II

27

KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 34

F 69541

KAIVAUSALUEEN POHJOISOSA PEITETTYNÄ. IDÄSTÄ

KUVA 35

F 69542

KAIVAUSALUEEN ETELÄOSA PEITETTYNÄ. IDÄSTÄ

YLI-II

27

KIERIKIN SORAKUOPPA

KUVA 36

F 69525

KAIVAUSHENKILÖKUNTA. HENKILÖT VASEMMALTA P.O. MARJA-LIISA MUILU
(TUTKIMUSAUUSTAJA), ANNE ÅQUIST, ALINA OLLILA, EISA HEIKKINEN,
EERO NYMAN, LAURI RUONAKANGAS, TIMO JUURIKKA, PAAVO
JAKKU, TUOMO HÖKKÄ, PASI HIETALA, HUK JUUKA MOISANEN
(PIIRTÄJÄ)